

A vizsgálat végső megállapításait, a nagyszámú hasznos javaslatot megtárgyalva a párt megyei Végrehajtó Bizottsága népművelési irányelvben rögzítette az elkövetkező időszak feladatait. A párt járási bizottságai, a népművelésből részt vállaló szervezetek megvitatták, majd meghatározták a tevékenységi területük közművelődési feladatait.

E döntések a vizsgálat által feltártak birtokában reálisabban szabják meg a következő időszak tennivalóit, az intézkedések megszüntethetik a kételyeket előidéző okokat, eloszlatják a téves szemléleti alapon létrejött, valóságtól idegen nézeteket.

Fábry Györgyné

A Megyei Könyvtár értelmiségi olvasóiról

Salgótarjánban, ipari jellegű városunk Megyei Könyvtárában 1968-ban elhatároztuk, hogy a könyvtárba járó értelmiségi kölcsönzők olvasási érdeklődését figyelemmel kísérjük. Megfigyelésünket azért szűkítettük erre a rétegre, mert a könyvtári statisztikában évek óta az értelmiségieket az egyéb kategóriába sorolják a háztartásbeli, adminisztratív, honvédségi stb. rétegek mellé, s így nem tudtuk nyomonkövetni — még a legelemibb csoportosításban sem — olvasmányaik megoszlását. Pedig ennek a rétegnek a szocialista társadalmi rendszerben elfoglalt helye teszi szükségessé azt, hogy időnként szembesítsük önmagával, tükröt tartsunk elé, megmutassuk, hogy a valóságban mit jelent, hogyan jelentkezik a végzettségük, állásuk és hivatásuk felől méltán remélhető igényesség egyrészt olvasási kulturájuk, művelődésük, önképzésük, másrészt pedig a szabadidő kihasználása terén. Az értelmiség ugyanis az a réteg, melytől talán leginkább elvárjuk, hogy „tevékenységüket nem a póre gyakorlat, vagy a másoktól kapott gondolatok jegyében kívánják folytatni, hanem a kor szellemi változásaiban a tevékeny résztvevő, vagy legalábbis az egyenrangú megértő szerepét igénylik. (Sükösd Mihály: Értelmiségi terepszemle.)

A mindennapi társadalmi, termelési tevékenységben aktívan résztvevő értelmiség, a tanító tanárok, a gyógyító orvosok, üzemekben dolgozó mérnökök, közgazdászok és az emberekkel konkrét, mindennapos kapcsolatban lévő pártmunkások, jogászok, stb. művészetmegtétele és műveltség szintje a korszerű kultúra pilléreire épülő világkép kidolgozását igényli. S ebből a szempontból nem közömbös olvasmányaik elemzése és vizsgálata, nem közömbös, hogy milyen képet nyerünk ennek a rétegnek olvasási kulturájáról, milyen eredményhez jutunk az elemzés végén. Nem közömbös, hogy ez a réteg otthonos-e az irodalom, a zene, a képzőművészetek világában, vagy éppen a társadalomtudomány egyes területein, sőt, hogy humán értelmiségünk a modern világban mit ért meg a társadalomtudományokból, hogy az úrréplések korában tisztában van-e a legelemibb fizikai és kémiai törvényekkel, érti-e, érdeklődik-e a technikai vívmányok, eredmények iránt. Az értelmiség ízlése, érdeklődése fontos ezen kívül azért is, mert a közízlést jelentősen befolyásoló, azt szinte vezető réteg, olvasmányai, s az azokról alkotott véleménye döntően hat másokra. (Pl. a tanárok irodalmi ízlése nemcsak a tanulókra hat, hanem rajtuk keresztül baráti körük, rokoniak, szülei, stb. körében is terjed.)

Könyvtárunkban nem túl jelentékeny számúak, de hatásukban sokkal nagyobb jelentőséggel bírnak az értelmiségi olvasók. 1968-ban, a felmérésünk öt hónapja alatt (február elsejétől június harmincadikáig) az összolvasók 10,4 %-át alkották. S hogy ez a réteg szinte a könyvtár törzsgárdájához tartozik, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy 1959-ben szám szerint ugyanennyi értelmiségi a kevesebb összolvasónak 16,8 %-át tette ki. Felmérésünket a fent említett öt hónapban az olvasók tudta nélkül végeztük. Figyelőlapokkal követtük minden értelmiségi olvasónk kölcsönzését, s kölcsönzés után feljegyeztük a kölcsönzött műveket. Az öt hónap alatt 284 értelmiségi 3417 kölcsönzését céduláztuk ki. Az adatgyűjtés után különféle szempontok szerint csoportosítottuk az anyagot. A felmérés megtervezésekor két alapvető szempont vezetett bennünket: megismerni az értelmiségi olvasógárda

1. kölcsönzéseinek számát
2. az átlaluk olvasott művek milyenségét.

A milyenségnél két csoportban vizsgáltuk az olvasott műveket. Szépirodalmi művek felosztásánál az országonkénti bontást tartottuk megfelelőnek. A magyar irodalomban kiemeltük a kor szerinti csoportosítást is, a régi és az élő, mai magyar irodalmat is. Szakirodalomnál az ETO főbb csoportjai (számszerint 20) szerint vizsgáltuk az olvasást.

Úgy gondoljuk, hogy ezzel a felosztással képet alkothatunk az értelmiség olvasási kulturájáról, s ugyanakkor az összehasonlítási alapot sem nélkülözi, mert további csoportosítási lehetőségeket foglal magában ez a felosztás (Pl. népi demokratikus és nyugati irodalom olvasása). A legolvasottabb művek országonkénti felsorolása alapján pedig nyilvánvalóan elkülöníthető a bestseller és a színvonalasnak tartott irodalmi művek kategóriája is. Mint már említettük, felmérésünk a könyvtárunkból kölcsönző értelmiségiek spontán érdeklődéséből fakadó olvasmányait vizsgálja öt hónapon keresztül. Ezzel az eredménnyel azonban nem elégedhetünk meg, mert a könyvtári olvasás — legalábbis ennél a tégnél, véleményünk szerint — csak egy részét képezi az összkönyv olvasásnak, hiszen ez a réteg az országos felmérések tanulsága szerint is a legnagyobb saját könyvállománnyal rendelkezik, házi könyvtárát több-kevesebb rendszerességgel állandóan gyarapítja. De a saját könyvtár mellett más könyvtárak is bő választékkal állnak rendelkezésükre (az üzemi, iskolai, szakszervezeti könyvtárak valamelyikére gondolunk.), s ez a réteg tapasztalatunk szerint használja is a fenti könyvtárakat a Megyei Könyvtár látogatása mellett is. Ezért a későbbiekben jelen tanulmányunkat kérdőíves módszerrel kívánjuk kiegészíteni, figyelembe véve a réteg általános művelődési törekvéseit és lehetőségeit. Egyelőre azonban úgy gondoljuk, hogy a csaknem 300 ember évi tizenkét és fél kötetnyi átlagos kölcsönzése (havi 2,4 kötet) a réteg olvasási érdeklődésének irányát és főbb tendenciáit is jelzi.

Eppen ezért jelen dolgozatunkban arra keresünk választ, hogy az értelmiségnek az a része, mely tagja könyvtárunknak, hogyan, milyen mértékben növeli általános műveltségét a könyvtárban, milyen mértékben elégíti ki a vele szemben támasztott társadalmi követelményeket.

A Megyei Könyvtárnak 1968 februárjától július elsejéig 284 beiratkozott értelmiségi olvasója volt. Megállapíthatjuk róluk, hogy tevékenységüket kivétel nélkül a mindennapi gyakorlati munka szabja meg, önálló tudományos kutató munkát végző, alkotó, s ilyen értelemben kvalifikált értelmiség nincs közöttük. Ez természetesen nem zárja ki azt, hogy a városunkban működő értelmiség foglalkozása és szakmájának megfelelően kisebb-nagyobb tudományos munkákat, feldolgozásokat végez, azaz nem zárkóznak el tevékenységük elméleti problémái elől.

A vizsgált értelmiségieket a következőképpen csoportosítottuk foglalkozási ágak, hivatások, valamint kor és nem szerint: (Megjegyezni kívánjuk, hogy a 60 év feletti kategóriába csak az aktív társadalmi tevékenységet folytató értelmiséget soroltuk be, jelen dolgozatban ugyanis nem kívánunk a nyugdíjas értelmiség problematikájával foglalkozni, így a 60 év felettek minimális létszáma reálisnak tekinthető.)

Foglalkozás	20-25 év		25-60 év		60 év felett		Össz.		Össz.
	F.	N.	F.	N.	F.	N.	F.	N.	F.+N.
1. Pedagógus	8	20	57	65	1	3	66	88	154
2. Politikai munkás	—	—	15	1	—	—	15	1	16
3. Mérnök	3	2	42	1	4	—	49	3	52
4. Közgazdász	1	—	7	1	—	—	8	1	9
5. Jogász	—	—	10	—	3	—	13	—	13
6. Orvos	1	2	11	6	3	—	15	8	23
7. Lelkész	—	—	7	—	—	—	7	—	7
8. Egyéb	—	—	7	1	2	—	10	—	10
Összes	13	24	156	75	13	3	182	102	284

Az egyes kategóriákról:

Pedagógusok között szerepelnek a tanárok, tanítók, kollégiumi nevelők és óvónők. Politikai munkások kategóriába a párt vezetésében, közigazgatási és tanács apparátusban dolgozó vezetőket, valamint újságírókat soroltuk.

Mérnökök között szerepelnek az iparban dolgozók mellett a mezőgazdasági és erdőmérnökök is.

Egyéb kategóriában pedig az olyan felsőfokú végzettségű vezetőállásúak kerültek, akik a többi csoportba nem fértek bele. (pl. főkönyvelő, rendőrtiszt, stb.)

A Megyei Könyvtárba járó 284 értelmiségi — könyvtárunkból 5 hónap alatt — 3417 könyvet kölcsönzött. Ez a szám évi 28,8 kötetnyi (havi 2,4 kötet) könyvkölcsönzést jelent, ami jóformán megegyezik a könyvtári kölcsönzés átlagával. Szám szerint tehát jó, annál is inkább, mivel a 25—60 évesek vannak túlsúlyban a vizsgált olvasók között, s tudvalevő, hogy ez a korosztály kölcsönzi mennyiségileg a legkevesebb könyvet. A könyvtárunkból kölcsönzött 3417 kötet 68,6 %-a (2345 könyv) szépirodalom és 31,4 % (1071 könyv) szakirodalom.

Az olvasott művek megoszlása foglalkozási ágak szerint a következő képet mutatja:

Foglalkozás	szépirodalom			szakirodalom			összes olvasott mű		
	F.	N.	Ö.	F.	N.	Ö.	F.	N.	Ö.
1. Pedagógus	485	691	1176	327	327	654	812	1018	1830
2. Politikai munkás	153	17	170	48	—	48	201	17	218
3. Mérnök	431	59	490	156	13	169	587	72	659
4. Közgazdász	39	1	40	26	1	27	65	2	67
5. Jogász	120	—	120	23	—	23	143	—	143
6. Orvos	76	119	195	40	11	51	116	130	246
7. Lelkész	52	—	52	44	—	44	96	—	296
8. Egyéb	103	—	103	55	—	55	158	—	158
Összes	1459	887	2346	719	352	1071	2178	1239	3417

Ez a megoszlás a könyvtár szépirodalmi és szakirodalmi kölcsönzésének arányát figyelembe véve (75,8 % — 24,3 %) jónak tekinthető. Az értelmiség szakirodalmi érdeklődése tehát magasabb az átlagnál. Különösen szembetűnő, hogy a nők a szakirodalmi olvasmányokból csaknem olyan arányban részesednek, mint amilyen az ő részesedésük az olvasók számából. A nők érdeklődése tehát a szakirodalom iránt arányaiban egyezik a férfiak érdeklődésével. Ha a különböző foglalkozási ágakban nézzük a szépirodalom és a szakirodalom arányát, két csoportnál — jogászok és orvosok — veszünk észre az átlagtól való negatív irányú eltérést, egy csoportnál pedig — lelkészek — kimagaslóan nagyobb szakirodalmi érdeklődést tapasztaltunk, ez a csoport szám szerint csaknem annyi szakirodalmat olvasott az adott időben, mint amennyi szépirodalmat.

A szépirodalmi művek kölcsönzése

A mennyiségi mutatók és az értelmiség általános könyvtárhasználati szokásainak áttekintése után feltehetjük azt a kérdést, hogy milyen műveket kölcsönöz ez a réteg a Megyei Könyvtárból? Értelmiségi olvasóink műfajok iránti érdeklődésének vizsgálata meglepő eredményt hozott. Az olvasott szépirodalom 98,2 %-a próza (87,8 % regény, 10,4 % novella), 1,3 % vers és 0,5 % dráma. (Számban kifejezve a 284 értelmiségi kölcsönző öt hónap alatt 30 verses és 11 drámákat tartalmazó könyvet kölcsönzött.) Könyvtárunkból tehát az értelmiségi olvasók szinte egyáltalán nem kölcsönöztek versesköteteket és drámákat.

Örvendetes tényként kell viszont üdvözlőnünk, hogy a mai magyar irodalom olvasottsága az összes szépirodalmi mű 44,2 %-t, tehát majdnem a felét teszi ki. A „maradékból” 9,4 % a régi magyar irodalom, s a világirodalmat képező 13 csoportra 46,4 % jut. Csökkenő sorrendben a következőképpen oszlik meg ez a 46,4 % az egyes népek irodalma között:

Francia irodalom	248 könyv	10,5 %
Amerikai irodalom	172 könyv	7,2 %
Orosz-szovjet irodalom	166 könyv	7,1 %
Német irodalom	132 könyv	5,7 %
Angol irodalom	129 könyv	5,6 %
Egyéb nyugati irodalom	116 könyv	4,9 %
Csehszlovák irodalom	45 könyv	1,9 %
Olasz irodalom	27 könyv	1,1 %
Lengyel irodalom	24 könyv	1,0 %
Román irodalom	21 könyv	0,9 %
Bolgár irodalom	7 könyv	0,2 %
Jugoszláv irodalom	6 könyv	0,2 %
Kínai irodalom	3 könyv	0,1 %

Ha ezt a listát összevetjük az éves kiadói jegyzékkel — s ezzel figyelembe vesszük a szezonalitást (a vizsgált évben kiadott, vagy újra kiadott művek olvasását), nem is vehetjük rossz néven a kínai, bolgár, jugoszláv és az olasz irodalom minimális olvasását. A nyugati irodalom — a francia, amerikai, angol és német irodalom — sokkal nagyobb mérvű olvasásánál viszont bizonyos sznobságot is feltételezhetünk, mely normaként írja elő ennél a rétegnél a „modern” nyugati irodalom legjavának ismeretét, illetve a Magyarországra eljutó világirodalomban való tájékozottságot. Az orosz-szovjet irodalom iránti érdeklődéssel elégedettek lehetünk, a szovjet irodalom nemzetközi elismerése és népszerűsége is elősegítette azt, hogy az ötvenes évek differenciálatlan propaganda hadjárata után magától adódó, egészséges érdeklődés nyilvánuljon meg a szovjet irodalom alkotásai iránt.

A harminc legolvasottabb író listájából sok érdekes megfigyelésre tehetünk szert:

sorrend	Író neve	kölcsönzés	Férfi	kölcsönzés	Nő	kölcsönzés
1.	Berkesi András	25	Rejtő Jenő	20	Jókai Mór	12
2.	Rejtő Jenő	23	Berkesi András	18	Sásdi János	10
3.	Sásdi Sándor	23	Kolozsvári G. Emil	17	Verne, Jules	10
4.	Jókai Mór	22	Mesterházi Lajos	16	Zola, Emile	10
5.	Verne, Jules	22	Fekete István	15	Moldova György	9
6.	Kolozsvári G. Emil	20	Sásdi Sándor	13	Hemingway, Ernst	8
7.	Moldova György	20	Szilvási Lajos	13	Krúdy Gyula	8
8.	Fekete István	19	Passuth László	12	Bárány Tamás	7
9.	Mesterházi Lajos	19	Verne, Jules	12	Berkesi András	7
10.	Fehér Klára	18	Fehér Klára	11	Cusack, Dymphna	7
11.	Szilvási Lajos	18	Moldova György	11	Fehér Klára	7
12.	Greene, Graham	17	Szabó Magda	11	Greene, Graham	7
13.	Passuth László	17	Dékány András	10	Bóka László	5
14.	Zola, Emil	17	Greene, Graham	10	Mann, Thomas	5
15.	Szabó Magda	15	Jókai Mór	10	Maupassant, Guy de	5
16.	Bárány Tamás	14	Dickens, Charles	9	Passuth László	5
17.	Dékány András	14	Kovai Lőrinc	8	Szilvási Lajos	4
18.	Krúdy Gyula	13	Kolozs Pál	8	Dékány András	4
19.	Bóka László	12	Lengyel József	8	Fekete István	4
20.	Kolozs Pál	12	Sántha Ferenc	8	Kolozs Pál	4
21.	Lengyel József	12	Bárány Tamás	7	Lengyel József	4
22.	Beauvoir, Simon de	11	Beauvoir, de Simon	7	Szabó Magda	4
23.	Hemingway, Ernst	11	Bóka László	7	Thury Zsuzsa	4
24.	Mann, Thomas	11	Thury Zsuzsa	7	Kolozsvári G. Emil	3
25.	Sántha Ferenc	11	Zola, Emile	6	Mesterházi Lajos	3
26.	Thury Zsuzsa	11	Mann, Thomas	5	Rejtő Jenő	3
27.	Dickens, Charles	10	Krúdy Gyula	5	Sántha Ferenc	3
28.	Cusack, Dymphna	10	Cusack, Dymphna	3	Dickens, Charles	1
29.	Kovai Lőrinc	10	Maupassant, Guy de	5	Kovai Lőrinc	1
30.	Maupassant, Guy de	10	Hemingway, Ernst	3		

Erdekes különbséget figyelhetünk meg a nők és a férfiak olvasmányai között. A férfiaknál a szórakoztató irodalom nyomasztó túlsúlyát érezzük a lista első felében, míg a nők olvasmányai között az első tizenötben már olyan nevekkel találkozhatunk, mint Hemingway, Krudy, Cusack, Bóka, Thomas Mann és Maupassant. (Ezek a nevek a férfiaknál jóval az első tizenöt után, inkább az utolsó tíz között találhatóak.)

Rejtő, Berkesi a férfiak, Jókai, Sásdi a nők olvasmánya. Moldova népszerűsége is a nők között nagyobb.

Nem érdektelen az olvasott költők névsorát is végigtekinteni:

Azok a költők akiket mindkét nem olvasott:

Ady Endre	6	
Kosztolányi Dézső	5	
Illyés Gyula	4	
Jevtusenkö	3	
Babits Mihály	2	
Babits Mihály	2	kölcsönzéssel

A férfiak által olvasott költők:

Ady Endre	4
Illyés Gyula	3
Radnóti Miklós	2
Reviczky Gyula	2
Szabó Lőrinc	2
Zelk Zoltán	2

továbbá egy-egy kölcsönzéssel: Babits, Beranger, Eluard, Gábor Judit, Jankovics Ferenc, Jevtusenkö, Kassák Lajos, Kosztolányi, Ladányi, Vas István, Villon, valamint a szovjet költők antológiája, a Hózápor.

A nők által olvasott költők:

Kosztolányi Dezső	4
Ady Endre	2
Benjámín László	2
Jevtusenkö	2

továbbá egy-egy kölcsönzéssel: Arany János, Apollinaire, Babits, Balassi, Victor Hugó, Illyés Gyula, Jeszenyin, Juhász Gyula, Majakovszkij, Nagy László, Petőfi, Simon István, Tóth Árpád, Vörösmarty Mihály.

Talán még a költemények olvasásánál is ritkább a drámák könyvtárunkból való kölcsönzése. Igaz, hogy a 11 drámaíró az élvonalbeli modern drámaírodalmat képviseli (elég, ha Ibsen, O'Neill, Dürrenmatt nevét említem), de ez a szám, az összeolvasmányoknak csak 0,5⁰-át képezi, s így sajnálatosan kevésnek mondható.

A szakirodalmi művek kölcsönzése

Olvasottság szempontjából különösen négy csoport emelkedik ki a szakirodalomból, amelyeket az értelmiség körében általában is az átlagnál magasabb olvasottsággal bírnak: a földrajzi-életrajzi művek, a neveléstudományi, az irodalom-, és a természettudományi művek. Az elsőt természetesen vehetjük, hiszen minden könyvtárban igen kedvelik az útleírásokat. A neveléstudományi művek nagy forgalma már a pedagógus olvasók nagy számából is adódik, de a pedagógusok mellett a politikai munkások, a mérnökök és az egyéb kategória is olvassa ezeket a műveket. A neveléstudományi és a társadalomtudományi művek jórészt természetesen a továbbtanuló értelmiség használja az egyetemi, főiskolai kötelező és ajánlott irodalomjegyzék alapján. Az irodalomtudományi művek nagy száma nem jelenti azt, hogy a különböző csoportok egyaránt részesednek olvasásából, mert a nyolc csoport közül öt egyáltalán nem vett kezébe ilyen jellegű műveket. A nagy arányú olvasást a pedagógusok biztosították, mellettük megemlítendő még az egyéb kategóriába tartozók olvasmányanyaga, valamint minimális számmal a politikai munkások kölcsönzése. A természettudományi művek kölcsönzése már sokkal általánosabb, a jogászok és orvosok kivételével a többi csoport kölcsönzéseiben szerepel.

Másodsorban megemlítendő a bölcelet-filozófiai, történelem és társadalomtudomány, politika népszerűsége. Ezen szakirodalmakat szinte foglalkozási ágtól függetlenül minden csoport értelmiségi olvasói kölcsönözték.

A harmadik sorban a technika, mezőgazdaság, valamint a képzőművészetek állnak, s a többi szak megoszlása is az érdeklődés többé-kevésbé egységes irányulását mutatja:

	férfi	nő	összes
Általános művek	9	7	16
Bölcelet — filozófia	41	43	84
Vallástudomány	13	3	16
Társadalomtudomány — politika	56	17	73
Politikai gazdaságtan	18	5	23
Jog, közig., hadügy...	21	15	36
Neveléstudomány	56	54	110
Kereskedelem, néprajz	4	3	7
Nyelvtudomány	20	10	30
Természettudomány	65	37	102
Orvostudomány	20	2	22
Technika	45	9	54
Mezőgazdaság	27	24	51
Háztart. Könnyű-, vegyip.	14	12	26
Művészet, szórak. játékok	40	9	49
Sport	32	10	42
Irodalomtudomány	9	13	22
Egyes népek irodalma	67	37	104
Földrajz, életrajz	80	40	120
Történelem	72	12	84
Összesen	709	362	1071

A fenti táblázat mellett érdemes az egyes foglalkozási ágakhoz tartozó kölcsönzők szakirodalmi érdeklődését is figyelemmel kísérni. A pedagógus kölcsönzők olvasmányai a könyvtár összértelmiségének olvasmányaihoz viszonyítva pozitív eltérést mutatnak. Szakirodalomból az említett időszakban 654 művet olvastak, s ezen olvasott könyvanyag annyira megoszlik szakágak és a szakon belül a művek sokasága között, hogy alig találkozunk kétszer ugyanazzal a címmel. A szakirodalom ilyen irányú megoszlása nemcsak azért jó, mert az egyes olvasók érdeklődésüknek, igényüknek megfelelő műveket találhatnak, hanem azért is, mert a hasonló téma különböző feldolgozásai is eljutnak az olvasókhoz. És végül a pedagógusok szakirodalmi olvasmányainak negatívuma: minimális százalékban olvastak vallástudományi, kereskedelmi, néprajzi, valamint orvostudományi műveket.

A politikai munkások szakirodalmi olvasmányainál a mennyiséget kifogásolhatjuk, a művek megoszlása az egyes szakágak között már sokkal egyenletesebb képet mutat. Amit hiányolunk: a bölcelet—filozófiai, a vallástudományhoz tartozó, valamint a képzőművészetekkel foglalkozó művek hiánya.

A mérnökök, közgazdászok, jogászok, orvosok szakirodalmi olvasmányai a könyvtárban nem kielégítőek. Részben nagyon kevés az össz-szakirodalom olvasása, részben pedig sok terület marad olvasatlanul. Általános műveket (bibliográfiák, lexikonok, évkönyvek), nem olvasnak a mérnökök, közgazdászok, jogászok és orvosok; bölcséleti, filozófiai, pszichológiai műveket jogászok; vallástudományt közgazdászok; politikai gazdaságtant, jogtudományt jogászok; nyelvtudományt orvosok; technikát jogászok; mezőgazdasági műveket orvosok; háztartási, könnyű- és vegyipari műveket orvosok; művészeti, játék, szórakozás tematikájú könyveket közgazdászok; irodalomtudományt a pedagógusokon kívül jóformán senki; történelmi műveket közgazdászok.

A lelkes olvasók szakirodalmi kölcsönzésében érdekes, hogy szám szerint jóformán egyeznek szépirodalmi olvasmányaikkal, tehát százaléokban kifejezve szakirodalmi olvasmányaik az összes olvasmány 50%-át teszik ki. A szakirodalomból különösen kiemelkedik a szakmájukra vonatkozó irodalom rendszeres olvasása. A vallástudományi munkák között olyanok is szerepelnek, mint Verret: A marxisták és a vallás, Klohr: A természettudomány és a vallás. A társadalomtudományi munkák között is az egyházzal kapcsolatosak dominálnak: Csizmadia Andor: A magyar állam és az egyház, Tardos György: Forradalom és a papi rend stb. című írások.

Az egyéb kategória szakirodalmi olvasmányai, talán éppen a csoport heterogén összetétele miatt, a pedagógusok után a legkiegyensúlyozottabb képet mutatják. A társadalomtudományokon kívül szinte minden szakágból olvastak: ebben a csoportban szép számmal található művészeti, irodalomtudományi művek kölcsönzése is.

Megállapíthatjuk tehát, hogy a szakirodalmi olvasás területén értelmiségünk nemcsak számszerűen olvas többet az átlagnál, hanem színvonal, minőség tekintetében is az átlag fölött áll. A szórakozás ezen a területen csak minimális részét képezi az indítékoknak, az olvasmányok válogatásában inkább a munka, képzés (önképzés és továbbképzés) állnak az első helyen. Ugyanakkor az is megemlítendő az értelmiség szakirodalmi kölcsönzésénél, hogy a mutatók különösképpen eltérnek a valóságban olvasott művek számától, ugyanis a munkahelyek csaknem mindegyikén található olyan kézikönyvtár, amely a mindennapi tevékenységhez legszükségesebb anyagot tartalmazza.

Mondottuk már bevezetőnkben, hogy ez a felmérés csak részleges képet nyújt értelmiségi olvasóinkról. Ennek a rétegnek művelődési törekvései és lehetőségei sokban túlszarnyalják a Megyei Könyvtár nyújtotta lehetőségeket. (Ezt bizonyítja az a tény is, hogy számos értelmiségi egyáltalán nem tagja a könyvtárnak, városunkban éppen úgy, mint az egész ország területén. E réteg kulturális igényének és érdeklődésének alapos tanulmányozását nem lehet egy könyvtári felmérés adataira korlátozni, mégis úgy gondoljuk, felmérésünk hozzájárul az értelmiség szellemi arculatának alaposabb megismeréséhez.